

Korean Language Education (KLE) and Korean Studies (KS) in Thailand's Universities: Current Status, Problems and Challenges, and Policy Recommendations¹

การศึกษาภาษาเกาหลี และเกาหลีศึกษาในมหาวิทยาลัยของไทย:
สถานะปัจจุบัน ปัญหาและความท้าทาย และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ไพบูลย์ ปิตะเสน¹

Phaiboon Petasen

นรินทร์ มีทรัพย์นิคม²

Nirinthorn Mesupnikom

¹ ประธานโครงการสอนภาษาเอเชียตะวันออก สถาบันเอเชียตะวันออกศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต
Chair of the East Asian Language Teaching Program, Institute of East Asian Studies,
Thammasat University, Rangsit Center

² นักวิจัย ประจำสถาบันเอเชียตะวันออกศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต
Researcher, Institute of East Asian Studies, Thammasat University, Rangsit Center

Corresponding Author

Nirinthorn Mesupnikom

Institute of East Asian Studies, Thammasat University, Rangsit Center

Email: nirinthorn@asia.tu.ac.th

Received: 20 March 2020

Revised: 6 May 2020

Accepted: 14 May 2020

¹ This article is based on the policy research project “Korean Language Education (KLE) and Korean Studies (KS) in Formal Educational Institutes in Thailand: Progress, Problems and Prospects” by the Institute of East Asian Studies Thammasat University, Rangsit Center, sponsored by the Embassy of the Republic of Korea in Thailand.

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเรียนการสอนภาษาเกาหลี และเกาหลีศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยที่เปิดสอนเป็นวิชาเอกในระดับปริญญาตรี โดยเน้นสำรวจสถานะปัจจุบันของหลักสูตร ปัญหาและความท้าทาย วิธีดำเนินการวิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์เชิงพรรณนา และใช้กรอบแนวคิด “หลักสูตร (Curricula)” เป็นแนวทางในการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า มีมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนหลักสูตรวิชาภาษาเกาหลี 11 แห่ง และมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนหลักสูตรวิชาเกาหลีศึกษาหนึ่งแห่ง มหาวิทยาลัยส่วนมากเปิดสอนรายวิชาภาษาเกาหลีมากกว่าเกาหลีศึกษาและวิชาเกาหลีประยุกต์เพื่อการประกอบอาชีพ แต่พยายามจะเพิ่มรายวิชาเกาหลีศึกษาและวิชาเกาหลีประยุกต์ฯ ให้มากขึ้น เนื่องจากเป็นวิชาสำคัญที่ทำให้นักศึกษาสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ อาจารย์ชาวไทยเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สามารถยกระดับเป็นวิชาเอกได้สำเร็จ ปัญหาและความท้าทายด้านหลักสูตรที่สำคัญ ได้แก่ การไม่สามารถเปิดสอนวิชาตามที่มีในหลักสูตรได้ครบ เนื่องจากขาดแคลนอาจารย์ผู้สอน โดยเฉพาะวิชาที่ต้องใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง นักศึกษามาเรียนเพราะกระแสความนิยมวัฒนธรรมเกาหลี ทำให้มีวิชาที่นักศึกษาไม่นิยมลงเรียน เป็นต้น บทความนี้เสนอว่า การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนควรจะให้ความสำคัญกับการพัฒนาทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ

คำสำคัญ: การศึกษาภาษาเกาหลี เกาหลีศึกษา มหาวิทยาลัย หลักสูตร ปัญหาและความท้าทาย

Abstract

This article focuses on exploring the current status of Korean language and Korean studies courses at universities in Thailand that offer these subjects as bachelor degree level majors, and aims to explore the relative problems and challenges. The methods of research are qualitative, and descriptive analysis, as guided by the conceptual framework of “curricula”. The results show that there are 11 universities that offer the Korean language as a major and one university that offers Korean studies as a major. It is more common for universities to offer general Korean language courses than Korean studies or Applied Korean for Career courses. However, there are recent efforts to increase the number of Korean studies and Applied Korean for Careers courses as these subjects help students to develop knowledge that can be utilized in their future careers. Thai lecturers are vital in advocating for universities to successfully upgrade their curricula into major subjects. The main problems and challenges in implementing the curricula as a major subject include not being able to offer all of the courses due to a lack of sufficient instructors, especially in subjects that require specialized knowledge; and that many students are only interested to study this subject because of the popularity of Korean culture, so they are not interested in some specific courses. This article suggests that the development of educational curricula should give importance to both quality and quantity.

Keywords: Korean Language Education (KLE), Korean Studies (KS), universities, curricula, problems and challenges

บทนำ

การศึกษาภาษาเกาหลีในประเทศไทยมีการเติบโตและขยายตัวอย่างต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยที่เปิดสอนภาษาเกาหลีให้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นแห่งแรก คือ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ม.อ.) วิทยาเขตปัตตานี โดยเปิดเป็นวิชาเลือกในปี ค.ศ. 1986 ตามด้วยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งได้เปิดสอนภาษาเกาหลีเป็นวิชาเลือกเช่นเดียวกันในปี ค.ศ. 1988 (Song & Pornsima, n.d., p.156) และ ค.ศ. 1995 ตามลำดับ (Thandee, n.d., p.7) เหตุผลในการสอนภาษาเกาหลีในช่วงนี้เป็นด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากมีบริษัทเกาหลีดำเนินธุรกิจในประเทศไทย จึงเริ่มมีความต้องการบุคคลากรที่สามารถสื่อสารภาษาเกาหลีได้อย่างไรก็ตาม การเรียนการสอนภาษาเกาหลีในประเทศไทยช่วงเวลานั้นอยู่ในวงจำกัด เนื่องจากก่อนปี ค.ศ. 1989 การค้าระหว่างไทยและสาธารณรัฐเกาหลีมีมูลค่าไม่มากนัก (สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงโซล, n.d.) อุปสงค์ทั้งความต้องการเรียนของผู้เรียน และความต้องการบัณฑิตในความรู้ภาษาเกาหลี เพื่อการทำงานทั้งในเชิงเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว อุตสาหกรรม สังคม-วัฒนธรรมยังไม่ปรากฏชัดเจน ในเชิงโครงสร้างสถาบัน มหาวิทยาลัยขาดความพร้อมในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาเกาหลี

จนกระทั่งกระแสความนิยมวัฒนธรรมเกาหลี (Korean-Wave) หรือในภาษาเกาหลีเรียกว่า “ฮันรยู (한류/韓流, Hallyu)”² ได้เริ่มเข้ามาประเทศไทยในช่วงทศวรรษที่ 1990 (Song & Pornsima, n.d., p.154) และประจักษ์ชัดเจนตั้งแต่ปี ค.ศ. 2001 ซึ่งสินค้าทางวัฒนธรรมเกาหลี ได้แก่ ละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ เพลง วีดีโอเกม นวนิยาย การ์ตูนและแอนิเมชันได้หลั่งไหลเข้าสู่ไทยอย่างต่อเนื่อง ความหลงใหลดารานักวิ่งไปจนถึงการติดใจรสชาติอาหารเกาหลี การเดินทางไปท่องเที่ยวสาธารณรัฐเกาหลี และอื่นๆ ดึงดูดความสนใจของวัยรุ่นไทยสู่วัฒนธรรมสมัยนิยมเกาหลี รวมทั้งสนใจภาษาเกาหลีมากขึ้น (สุภาพร บุญรุ่ง, 2561 อ้างใน นุสรรา ผ่องอำไพ, 2561) “ฮันรยู” ทำให้จำนวนนักเรียนไทยที่ต้องการเรียนภาษาเกาหลีเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว (Sattathamkul, 2008 อ้างใน Song & Pornsima, n.d., p.155)

ไม่เพียงกระแส “ฮันรยู” ที่เป็นหนึ่งในปัจจัยหลักที่ดึงดูดนักเรียนเข้าสู่หลักสูตรภาษาเกาหลี ความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจ และเทคโนโลยีของเกาหลีรวมถึงผลิตภัณฑ์คุณภาพสูง ทั้งหมดทำให้สาธารณรัฐเกาหลีเป็นประเทศที่มีภาพลักษณ์ที่ดี นอกจากนี้ ประเทศไทยและสาธารณรัฐเกาหลีมีความเกี่ยวพันกันในด้านเศรษฐกิจ อาทิ ด้านการค้า การลงทุน อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยวระหว่างกันมากขึ้นในช่วงระยะ 10 กว่าปีที่ผ่านมา ปัจจัยเหล่านี้ทำให้ความต้องการเรียน และความต้องการบัณฑิตในตลาดงานเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการขยายตัวของการศึกษาภาษาเกาหลีในไทยทั้งในระดับอุดมศึกษาและมัธยมศึกษา ปัจจุบัน ประเทศไทยมีมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนหลักสูตรภาษาเกาหลี และเกาหลีศึกษาเป็นวิชาเอก 12 แห่ง และมีโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไทยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่กำลังเปิดสอนวิชาภาษาเกาหลีเป็นภาษาต่างประเทศ จำนวนทั้งสิ้น 133 แห่ง (สพฐ., 2562) ภาษาเกาหลีเป็นภาษาต่างประเทศที่ได้รับความนิยมมากเป็นอันดับที่สามในหมู่นักเรียนไทยรองจากภาษาจีนและญี่ปุ่น (Thandee, 2008 อ้างใน Song, S., & Pornsima, n.d., p.155)

² หมายถึง การแพร่ของวัฒนธรรมสมัยนิยมของสาธารณรัฐเกาหลีไปทั่วโลก

แม้จะมีจำนวนสถานศึกษาในระบบเปิดสอนวิชาภาษาเกาหลีและเกาหลีศึกษามากขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงประสบกับปัญหาและอุปสรรคหลายประการ งานวิจัยทางวิชาการที่สนับสนุนการดำเนินงานด้านนี้ยังมีไม่เพียงพอ รัฐบาลเกาหลีและสถานเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐเกาหลี ประจำประเทศไทย ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญ และต้องการสนับสนุนการศึกษาภาษาเกาหลีในประเทศไทย จึงร่วมกับสถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศึกษาสถานภาพและการดำเนินงานสอนภาษาเกาหลีและเกาหลีศึกษาในประเทศไทย เพื่อตอบสนองต่อปัญหาดังกล่าว

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการเรียนการสอนภาษาเกาหลี และเกาหลีศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยที่เปิดสอนเป็นวิชาเอกในระดับปริญญาตรี โดยเน้นสำรวจสถานะปัจจุบันของหลักสูตร ปัญหาและความท้าทาย รวมถึงนำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลไปวางแผนวางแผนสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

วิธีการดำเนินการวิจัย

- การเก็บข้อมูล (Data Collection)

เก็บข้อมูลด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) ประกอบด้วยการศึกษาวิจัยข้อมูลเอกสาร (Documentary Research) โดยมีหลักเกณฑ์การเลือกกลุ่มตัวอย่าง คือ เลือกศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศไทยที่เปิดสอนภาษาเกาหลี และเกาหลีศึกษาเป็นวิชาเอกในระดับปริญญาตรีทั้งหมด จำนวน 12 แห่ง³ เพื่อให้เห็นภาพรวมของหลักสูตรมหาวิทยาลัยทั้งหมด ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คณะและมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนหลักสูตรภาษาเกาหลี และเกาหลีศึกษาเป็นวิชาเอก

ลำดับ	สาขาวิชา/คณะ	มหาวิทยาลัย
1	สาขาวิชาภาษาเกาหลี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ม.อ.) วิทยาเขตปัตตานี
2	สาขาวิชาภาษาเกาหลี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	มหาวิทยาลัยบูรพา (มบ.)
3	สาขาวิชาภาษาเกาหลี ภาควิชาภาษาปัจจุบันตะวันออก คณะอักษรศาสตร์	มหาวิทยาลัยศิลปากร (มศก.)
4	ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์	มหาวิทยาลัยนเรศวร (มน.)
5	สาขาวิชาภาษาเกาหลี ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (จุฬ.)

³ บทความนี้ ไม่ได้ศึกษาหลักสูตรวิชาเอกภาษาและวัฒนธรรมเกาหลี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต เนื่องจากเพิ่งจัดตั้งหลักสูตรในปี ค.ศ. 2020 (โครงการวิจัยนี้ดำเนินการในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 2017-2018)

ลำดับ	สาขาวิชา/คณะ	มหาวิทยาลัย
6	สาขาวิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (มศว.)
7	สาขาวิชาภาษาเกาหลี ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มมส.)
8	ภาควิชาภาษาเกาหลี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (มร.ชม.)
9	โครงการภาษาเกาหลี ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (มร.ชร.)
10	สาขาวิชาภาษาเกาหลี คณะครุศาสตร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ (มรอ.)
11	สาขาวิชาภาษาเกาหลี คณะมนุษยศาสตร์และประยุกต์ศิลป์	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย (มกค.)
12	สาขาวิชาวิเทศศึกษา คณะวิเทศศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) - วิชาเอกวิเทศธุรกิจ: เกาหลี - วิชาเอกเกาหลีศึกษา	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ม.อ.) วิทยาเขตภูเก็ต

มีข้อสังเกต คือ มรอ. เป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกและแห่งเดียวในประเทศไทย ที่เปิดสอนหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาเกาหลี เพื่อผลิตครูสอนภาษาเกาหลีในระดับชั้นประถมและมัธยมศึกษา แตกต่างจากมหาวิทยาลัยอื่นที่เปิดสอนในคณะสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และอักษรศาสตร์/ศิลปศาสตร์ นอกจากนี้ ยังมี ม.อ. วิทยาเขตภูเก็ต เป็นมหาวิทยาลัยเพียงแห่งเดียวที่เปิดหลักสูตรวิชาเอกวิเทศธุรกิจเกาหลี และเกาหลีศึกษา

สำหรับวิธีการเก็บข้อมูล ได้รวบรวมข้อมูลจากเว็บไซต์ที่เป็นทางการ หนังสือ และบทความวิชาการทั้งของไทยและต่างประเทศ และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนภาษาเกาหลีและเกาหลีศึกษาทั้งชาวไทยและชาวเกาหลีจากสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาประเทศไทย จำนวน 12 คน จากมหาวิทยาลัย 12 แห่งดังกล่าวข้างต้น

- การวิเคราะห์ข้อมูล

บทความนี้ใช้กรอบแนวคิด “หลักสูตร (Curricula)” เป็นแนวทางการศึกษาซึ่ง Shao-Wen Su (2012) ได้รวบรวมชุดความคิดของหลักสูตรในลักษณะต่างๆ เพื่อทราบมุมมองที่กว้างขึ้น และเพื่อการพัฒนาหลักสูตรแบ่งเป็นห้าลักษณะดังนี้

1) หลักสูตรเป็นชุดของวัตถุประสงค์ (Curricula as a Set of Objectives) - เป็นวิธีการกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนการสอนที่เฉพาะเจาะจง ถือเป็นรายการตรวจสอบของผลลัพธ์ที่ต้องการ ให้ความสำคัญกับจุดสิ้นสุดหรือสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ และยังเกี่ยวข้องกับบทบาทของครูและผู้บริหาร

2) หลักสูตรเป็นรายวิชาที่ศึกษาหรือเนื้อหา (Curricula as Courses of Study or Content) - เป็นกระบวนการเลือกเนื้อหา (Beauchamp, 1977; Wood & Davis, 1978) เป็นการกำหนดเป้าหมายของการเรียนการสอนอย่างเป็นทางการ แตกต่างจากคำจำกัดความแรก คือ คำจำกัดความแรกเน้นที่รายละเอียด และกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนการสอน ในขณะที่คำจำกัดความที่สองเน้นเนื้อหาของหลักสูตรมากกว่าวัตถุประสงค์

3) หลักสูตรเป็นแผน (Curricula as Plans) การสอนหรือพิมพ์เขียว (Blueprint) สำหรับการดำเนินการทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ นิยามนี้รวมถึงการกำหนดเป้าหมาย เนื้อหา และวิธีการเรียนการสอน (Tom, 1984, p. 89) ในทำนองเดียวกันยังเป็น “แผนสำหรับกระบวนการสอนและการเรียนรู้ที่ยั่งยืน” (Pratt, 1994, p. 5)

4) หลักสูตรเป็นเอกสาร (Curricula as Documents) - Brady (1995) มองหลักสูตรเป็นเอกสารซึ่งเป็นโครงร่างของหลักสูตรที่เขียนไว้ในกระดาษ ดังนั้น หลักสูตรเป็น “สิ่งที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมการศึกษากลายเป็นทางการที่เผยแพร่โดยสถานศึกษา” มีการเขียนแบบฟอร์มเพื่อรวมคำแถลงวัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการ และการประเมิน เป็นเอกสารเพื่อให้ครูมีแบบจำลองที่จะติดตามในกระบวนการหลักสูตร ในแง่นี้หลักสูตรมีความหมายเหมือนกับคำว่า “Syllabus” (Barrow & Milburn, 1990, p. 84)

5) หลักสูตรในฐานะที่เป็นประสบการณ์ (Curricula as Experiences) - หลักสูตรสามารถเป็นโปรแกรมสำหรับประสบการณ์ซึ่งหมายถึงความสัมพันธ์ระหว่าง “แผนกับประสบการณ์” ถูกเชื่อมโยงกัน โดยที่ “แผน” ถูกนำมาประกอบกับหลักสูตรที่วางแผนไว้ล่วงหน้า และ “ประสบการณ์” หมายถึง เหตุการณ์ที่ไม่ได้วางแผนไว้ในห้องเรียน

กล่าวโดยสรุป “หลักสูตร” เป็นแผนหรือแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน ที่ประกอบไปด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีจัดการเรียนการสอน รวมถึงประสบการณ์ และการจัดกิจกรรมประกอบ การเรียนรู้ทั้งหลายที่สถานศึกษาจัดขึ้น ทั้งที่วางแผนไว้และไม่ได้วางแผน เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ของทั้งองค์กร และผู้เรียนตามที่กำหนดไว้

บทความนี้ได้ใช้กรอบแนวคิดด้านหลักสูตรเป็นแนวทางในการทำความเข้าใจสภาพหลักสูตรวิชาภาษาเกาหลี และเกาหลีศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ที่เปิดสอนเป็นวิชาเอกในระดับปริญญาตรีทั้ง 12 แห่ง จากนั้นนำมาสังเคราะห์โดยบูรณาการร่วมกับความคิดเห็นของผู้ที่ให้สัมภาษณ์ การรวบรวมปัญหาและอุปสรรค เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนกลยุทธ์ การจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาสถานะปัจจุบันของการเรียนการสอนภาษาเกาหลี และเกาหลีศึกษาในมหาวิทยาลัยไทยที่เปิดสอนเป็นวิชาเอก จำนวน 12 แห่ง เน้นการวิเคราะห์หลักสูตรในระหว่างปี ค.ศ. 2017-2018 ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาที่ดำเนินงานโครงการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรม

จากการสำรวจบทความหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนภาษาเกาหลีในประเทศไทย พบงานที่สำคัญ ดังนี้

Gyusik (2013) ศึกษาความร่วมมือด้านการศึกษาและวิจัยระหว่างไทยและเกาหลีใต้ โดยในแง่การศึกษาภาษาเกาหลีและเกาหลีศึกษาในประเทศไทยพบว่า ในประเทศไทยเนื้อหาการศึกษาเกี่ยวกับการเมือง สังคมและวัฒนธรรมของเกาหลีได้ถูกรวบรวมอยู่ในหลักสูตรสำหรับนักศึกษาตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1960 สถาบันวิจัยเอเชียในมหาวิทยาลัยสองแห่งของประเทศไทยเริ่มผลิตผลงานวิจัยทางวิชาการ ปัจจุบันประเทศไทยกำลังผลิตผู้เชี่ยวชาญที่มีวิชาเอกภาษาเกาหลีหรือการศึกษาภาษาเกาหลี และการวิจัยเกี่ยวกับสาธารณรัฐเกาหลีได้ ดำเนินการอย่างเข้มข้นมากขึ้น การศึกษาภาษาเกาหลีในประเทศไทยเริ่มต้นขึ้นในช่วงหลังของทศวรรษ 1980 นอกจากนี้ ยังมีองค์กรผู้ให้การสนับสนุนการศึกษาหลายแห่ง เช่น มูลนิธิวิจัยเกาหลี (Korea Research Foundation) มูลนิธิเกาหลี (Korea Foundation: KF) และสำนักงานความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งเกาหลี (Korea International Cooperation Agency: KOICA)

Yinsen (2012) ศึกษานโยบายการศึกษาภาษาเกาหลีในประเทศไทยโดยกล่าวถึงประวัติความเป็นมา ภูมิหลังของการศึกษาภาษาต่างประเทศรวมถึงภาษาเกาหลีในประเทศไทยพบว่า นโยบายของประเทศไทยได้ กำหนดให้โรงเรียนมัธยมศึกษาต่างๆ สามารถสอนภาษาเกาหลีเป็นภาษาที่สองเช่นเดียวกับภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาญี่ปุ่น ข้อเสนอแนะ คือ หลักสูตรภาษาเกาหลีและตำราเรียนจำเป็นต้องมีเอกภาพ คุณสมบัติของผู้สอน ควรจะต้องพัฒนาเป็นกฎเกณฑ์ ควรมีการพัฒนา นโยบายของบัณฑิตวิทยาลัย นโยบายการสอบเข้ามหาวิทยาลัย

Thandee (n.d.) อธิบายความต่อเนื่องของการศึกษาภาษาเกาหลีในประเทศไทย กระแสนิยมเกาหลี ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2000 ซึ่งทำให้สาธารณรัฐเกาหลีได้กลายเป็นจุดสนใจของคนไทยในทุกระดับ นอกจากนี้ ยังกล่าว ถึงนโยบายสำคัญของไทยที่มีต่อกระแสโลกาภิวัตน์ คือ การให้ความสำคัญกับขยายความร่วมมือและการ แลกเปลี่ยน ความรู้เกี่ยวกับประเทศในเอเชียโดยเฉพาะในหมู่นักวิชาการและนักเรียน ในขณะเดียวกัน การเพิ่ม การค้าและการลงทุนจะช่วยเร่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของทั้งสองประเทศ

Larprungrueng (n.d.) สำรวจสถานะปัจจุบันของเกาหลีศึกษาในประเทศไทยและการพัฒนาในอนาคต โดยพบว่า เกาหลีศึกษาในไทยได้เริ่มต้นและพัฒนาในมหาวิทยาลัย โดยเป็นส่วนหนึ่งของการสอนภาษาเกาหลี และการเรียนรู้ภาษาเกาหลีเป็นที่นิยมมากขึ้น เมื่อกระแสเกาหลีข้ามไปทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ความต้องการ เรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมของเกาหลีเพิ่มขึ้นอย่างมาก ทำให้การสอนภาษาเกาหลีในสถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐ และเอกชนเพิ่มขึ้น มีสองเส้นทางหลักที่กระตุ้นและส่งเสริมการศึกษาภาษาเกาหลีในประเทศไทย คือ เส้นทางของ การศึกษาภาษาเกาหลี และเส้นทางการจัดตั้งศูนย์การศึกษาภาษาเกาหลี

จากวรรณกรรมข้างต้นจะเห็นได้ว่า มีงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาษาเกาหลีในประเทศไทยทั้งในเชิง นโยบายการศึกษาภาษาเกาหลีในประเทศไทย ประวัติความเป็นมา ความต่อเนื่อง ความร่วมมือด้านการศึกษา และวิจัยระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐเกาหลี ปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนไทยมีความสนใจศึกษาภาษาเกาหลี เพิ่มขึ้น รวมถึงมีการนำเสนอข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอน อย่างไรก็ตาม ยังขาดงานศึกษาที่เน้นการ สืบเสาะสภาพหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาเกาหลีและเกาหลีศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย บทความนี้ จะช่วยเติมเต็มองค์ความรู้ด้านนี้ และเพื่อเป็นประโยชน์แก่อนุชนที่เกี่ยวข้อต่อไป

ผลการศึกษา

จากการสัมภาษณ์อาจารย์สอนวิชาภาษาเกาหลีและเกาหลีศึกษาในมหาวิทยาลัยจำนวน 12 แห่ง พบว่า

เป้าหมาย/แรงจูงใจ

มหาวิทยาลัยเปิดหลักสูตรวิชาภาษาเกาหลีและเกาหลีศึกษา เนื่องจากมีวิสัยทัศน์ที่มองเห็นถึงความสำคัญหลายประการ ได้แก่

1) ความต้องการเรียนของผู้เรียนที่ชื่นชอบเกาหลีโดยเฉพาะด้านวัฒนธรรมสมัยนิยม เช่น เพลงเกาหลี ศิลปินเกาหลี ภาพยนตร์ และละคร ตลอดจนวัฒนธรรมอื่นๆ ของเกาหลี ทำให้มีความสนใจภาษาเกาหลีมากขึ้น มหาวิทยาลัยที่มีแรงจูงใจมาจากประเด็นนี้ เช่น มร.ชม. มกค. นอกจากนี้ยังมองว่าการที่สาธารณรัฐเกาหลี ส่งเสริมวัฒนธรรมของตนเองไปต่างๆ ทั่วโลกทำให้มีผู้สนใจเกาหลีศึกษาและภาษาเกาหลีมากยิ่งขึ้น มร.ชม. ต้องการที่จะตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่ประสงค์จะทำงานในบริษัทเกาหลี ทำงานเป็นครู/อาจารย์สอน ภาษาเกาหลีในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา

การที่สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาเปิดสอนภาษาเกาหลีมากขึ้น ทำให้มีความต้องการเรียนจาก นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ส่งผลให้มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องเปิดสอนภาษาเกาหลีและเกาหลีศึกษาในระดับสูงขึ้น เพื่อรองรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาที่ต้องการศึกษาต่อ นอกจากนี้ ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการเสริมความพร้อม ของผู้เรียนระดับปริญญาตรีที่ต้องการศึกษาภาษาเกาหลีต่อในระดับสูง หรือต้องการไปศึกษาต่อในสาธารณรัฐ เกาหลี มหาวิทยาลัยที่มีเป้าหมายนี้ เช่น มร.ชม.

2) ความต้องการบัณฑิตด้านภาษาเกาหลีและเกาหลีศึกษาของตลาดงาน เนื่องจากชาวเกาหลี มาท่องเที่ยว ลงทุน และพำนักระยะยาวในไทยจำนวนมากขึ้น ในบางมหาวิทยาลัยที่ตั้งทางภูมิศาสตร์มีความ สอดคล้องกับประเด็นนี้ เช่น มบ. ตั้งอยู่ในจังหวัดชลบุรี จุดประสงค์แรกของการเปิดภาควิชาภาษาเกาหลี เพื่อต้องการที่จะผลิตบัณฑิตเข้าสู่ตลาดแรงงานภาคอุตสาหกรรมที่กำลังขยายตัวในภาคตะวันออก มร.ชม. และ ม.อ. วิทยาเขตภูเก็ต เนื่องจากจังหวัดเชียงใหม่และภูเก็ตเป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียงด้านการท่องเที่ยว มีความต้องการ แรงงานที่บริการนักท่องเที่ยวจำนวนมาก อีกทั้งปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวชาวเกาหลีมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่เป็น จำนวนมากเช่นเดียวกัน มร.ชม. จึงเห็นความสำคัญที่จะผลิตนักศึกษาเพื่อเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของภาคการท่องเที่ยว ของจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งสองมหาวิทยาลัยจึงจัดให้มีวิชาภาษาเกาหลีเพื่อการเป็นมัคคุเทศก์ และภาษาเกาหลีเพื่อ การท่องเที่ยว มกค. ต้องการผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถด้านภาษาเกาหลีเพื่อประกอบอาชีพ ซึ่งสอดคล้อง กับจุดเด่นของมหาวิทยาลัยที่ต้องการผลิตบัณฑิตเข้าสู่ภาคเศรษฐกิจของประเทศ

3) มหาวิทยาลัยต้องการเปิดการเรียนการสอนภาษาเอเชียตะวันออก ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น เกาหลีให้ ครบถ้วนเพื่อให้ นักศึกษามีทางเลือกมากขึ้น เช่น มร.ชร. เปิดวิชาเอกภาษาจีนก่อนเนื่องจากในจังหวัดเชียงใหม่มีกลุ่ม ชาตพันธ์ที่ใช้ภาษาจีนมาก หลังจากนั้นคณะจึงเริ่มเปิดภาษาญี่ปุ่นและเกาหลีตามมา เพื่อให้ นักศึกษามีทางเลือก มากขึ้น อีกทั้งในระดับมหาวิทยาลัยได้มีการลงนามในข้อตกลงความเข้าใจ (Memorandum of Understanding: MoU) ร่วมกันกับมหาวิทยาลัยในเกาหลี

4) หน่วยงานเกาหลีเป็นแรงผลักดัน กล่าวคือ การทำ MoU ร่วมกันกับมหาวิทยาลัยในเกาหลีเพื่อความร่วมมือด้านวิชาการและแลกเปลี่ยนนักศึกษา อาจารย์ รวมถึงการส่งเสริมและผลักดันจากหน่วยงานเกาหลีในประเทศไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานเอกอัครราชทูตเกาหลี ประจำประเทศไทย ม.อ. วิทยาเขตภูเก็ตได้รับคำแนะนำจากสถานกงสุลสาธารณรัฐเกาหลี ประจำจังหวัดภูเก็ตให้เปิดสอนหลักสูตรเกาหลี เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต

รายวิชาในหลักสูตร

ด้วยทุกมหาวิทยาลัยมุ่งผลิตบัณฑิตที่มีความเป็นเลิศ ในทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน เพื่อสามารถสื่อสารภาษาเกาหลีและใช้ในการประกอบวิชาชีพต่างๆ ตลอดจนใช้ภาษาเกาหลีเพื่อความพร้อมในการศึกษาต่อระดับสูงได้ หลักสูตรของมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนวิชาภาษาเกาหลีและเกาหลีศึกษาแบ่งออกเป็นสามด้าน คือ 1) วิชาทักษะภาษาเกาหลี เช่น ทักษะฟัง พูด อ่าน เขียน ไวยากรณ์ 2) วิชาเกาหลีศึกษา เช่น วิชาด้านสังคม-วัฒนธรรม เศรษฐกิจ-ธุรกิจ การเมือง และ 3) วิชาเกาหลีประยุกต์เพื่อการประกอบอาชีพ เช่น ภาษาเกาหลีธุรกิจ การโรงแรม การอุตสาหกรรม เป็นต้น

การออกแบบหลักสูตรของมหาวิทยาลัยทุกแห่งแบ่งออกเป็นวิชาบังคับและวิชาเลือกเสรี วิชาบังคับส่วนมากจะเป็นวิชาทักษะภาษาเกาหลี แต่มีวิชาเกาหลีศึกษาบางวิชา เช่น วิชาสังคมและวัฒนธรรมเกาหลี วิชาที่เกี่ยวกับภูมิหลังทั่วไปของสาธารณรัฐเกาหลี มักถูกกำหนดให้เป็นวิชาบังคับ เนื่องจากเป็นความรู้พื้นฐานที่นักศึกษาควรทราบ มร.ชร. ไม่เพียงกำหนดให้วิชาสังคมและวัฒนธรรมเกาหลีเป็นวิชาบังคับเท่านั้น แต่กำหนดให้วิชาประวัติศาสตร์เกาหลี เกาหลีร่วมสมัย เป็นวิชาบังคับด้วย วิชาเลือกเสรีส่วนมากจะเป็นวิชาเกาหลีศึกษา และวิชาเกาหลีประยุกต์ ซึ่งเปิดสอนให้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 3-4 มหาวิทยาลัยที่เปิดหลักสูตรภาษาเกาหลีเป็นวิชาเอกส่วนมาก ออกแบบหลักสูตรโดยให้ความสำคัญกับรายวิชาภาษาเกาหลีที่ส่งเสริมทักษะทั้งสี่ด้าน คือ การฟัง พูด อ่าน เขียน โดยเปิดสอนรายวิชาทักษะดังกล่าวมากกว่าวิชาเกาหลีศึกษา และวิชาเกาหลีประยุกต์ เนื่องจากมองว่า การจะไปศึกษาในวิชาอื่นได้นักศึกษาควรมีความรู้ด้านภาษาให้มาก่อน อย่างไรก็ตาม ทุกมหาวิทยาลัยมองว่า ความรู้ในด้านภาษาเพียงด้านเดียวไม่เพียงพอ วิชาเกาหลีศึกษาและวิชาเกาหลีประยุกต์ จะช่วยให้นักศึกษาใช้ทักษะภาษาเกาหลีได้อย่างถูกต้องมากยิ่งขึ้น และสามารถนำไปใช้ในการทำงานได้อย่างหลากหลาย ในรายวิชาทักษะภาษาเกาหลี มหาวิทยาลัยหลายแห่งมีการสอดแทรกความรู้ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม-วัฒนธรรม และการเมืองในเนื้อหาการเรียนการสอนด้วยเช่นเดียวกัน

ม.อ. วิทยาเขตปัตตานี ส่วนใหญ่นักศึกษาเป็นชาวภาคใต้ทำให้มีสำเนียงท้องถิ่นปะปนเวลาพูดภาษาเกาหลี จึงออกแบบหลักสูตรใหม่ให้มีวิชาสหศาสตร์ (การออกเสียง) และวิชาทักษะการฟังและพูดมากขึ้น และมีนโยบายเพิ่มรายวิชาเกาหลีศึกษา เช่น วิชาสังคมและวัฒนธรรมเกาหลี วิชาประวัติศาสตร์เกาหลี วิชาภาษาและวัฒนธรรมเกาหลี และวิชาเศรษฐกิจเกาหลี รวมทั้งเปิดรายวิชาเกาหลีประยุกต์ให้มากขึ้น เช่น วิชาภาษาเกาหลีเพื่อการท่องเที่ยว ภาษาเกาหลีเพื่ออุตสาหกรรม ภาษาเกาหลีเพื่อเลขานุการ ภาษาเกาหลีเพื่อการแปล ภาษาเกาหลีเพื่อการล่าม ภาษาเกาหลีเพื่อการบิน เป็นต้น เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดงาน

มร.อ. เป็นมหาวิทยาลัยที่มีความแตกต่าง คือ มีการเปิดสอนภาษาเกาหลีเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับครูสอนภาษาเกาหลี การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอนภาษาเกาหลี เสริมสร้างทักษะวิชาชีพ

ครูสำหรับครูสอนภาษาเกาหลี เป็นต้น (คณะครุศาสตร์ มรอ., n.d.) โดยร่วมมือกับมหาวิทยาลัยฮันซุง (Hansung) สาธารณรัฐเกาหลี เพื่อพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน (Rooster59, 2019)

ม.อ. วิทยาเขตภูเก็ต เปิดวิชาเอกวิเทศธุรกิจเกาหลี และวิชาเอกเกาหลีศึกษา เป็นหลักสูตรนานาชาติ ได้เปิดรายวิชาเกาหลีศึกษา และวิชาเกาหลีประยุกต์ฯ มากกว่าวิชาทักษะภาษาเกาหลี การเรียนการสอนจะใช้ภาษาเกาหลีและภาษาอังกฤษเป็นหลัก

หลักเกณฑ์การออกแบบและปรับปรุงหลักสูตร

สำหรับหลักเกณฑ์การออกแบบและการปรับปรุงหลักสูตรพบว่า มหาวิทยาลัยทั้งหมดออกแบบหลักสูตรโดยคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียน ความต้องการของตลาดแรงงาน ความสอดคล้องกับยุคสมัย มหาวิทยาลัยที่ตั้งในต่างจังหวัดจะออกแบบหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น เช่น

- มร.ชร. และ ม.อ. วิทยาเขตปัตตานี ออกแบบหลักสูตรให้สอดคล้องกับคุณวุฒิและความถนัดของอาจารย์ที่มี เพื่อให้สามารถเปิดสอนรายวิชานั้นได้จริง

- ม.อ. วิทยาเขตภูเก็ต ออกแบบหลักสูตรโดยมีเป้าหมายเพื่อตอบโจทย์ความต้องการของชุมชน คือ จังหวัดภูเก็ตซึ่งเป็นเมืองท่องเที่ยว มีนักท่องเที่ยวชาวเกาหลีมาท่องเที่ยวจำนวนมาก จึงมีความต้องการคนทำงานภาคการท่องเที่ยวที่มีความรู้เกี่ยวกับภาษาเกาหลีและเกาหลีศึกษาอย่างมาก เช่น มัคคุเทศก์ มหาวิทยาลัยจึงเน้นการออกแบบหลักสูตรให้มีรายวิชาทักษะภาษาเกาหลี และวิชาเกาหลีประยุกต์ฯ เพื่อให้นักศึกษาสามารถนำความรู้ไปใช้ทำงานได้จริง

การยกระดับหลักสูตรจากวิชาเลือกเสรีเป็นวิชาโทและวิชาเอก

การพัฒนาหลักสูตรวิชาภาษาเกาหลีในมหาวิทยาลัยไทยส่วนมากเริ่มจากการเปิดเป็นวิชาเลือกเสรี ก่อนแล้วจึงพัฒนาเป็นวิชาโทและวิชาเอกตามลำดับ มหาวิทยาลัยเหล่านี้สามารถยกระดับหลักสูตรเป็นวิชาเอกได้สำเร็จ ใช้ระยะเวลาแตกต่างกันไปขึ้นกับความพร้อมของแต่ละมหาวิทยาลัย

การเปิดการเรียนการสอนวิชาภาษาเกาหลีเป็นวิชาเลือกเสรีนั้นมิได้มีความยุ่งยากมากนัก แต่การพัฒนาระดับเป็นวิชาโทและเอกจำเป็นต้องมีความพร้อมเชิงระบบด้วยตนเองโดยเฉพาะด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านตำรา และปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอนอื่นๆ เช่น อาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก เครือข่ายความร่วมมือทั้งในและนอกประเทศที่เชื่อมโยงสถาบันการศึกษาเข้าด้วยกัน เป็นต้น มหาวิทยาลัยที่ไม่สามารถยกระดับหลักสูตรเป็นวิชาเอกได้ เนื่องจากขาดแคลนทรัพยากรในด้านต่างๆ เหล่านี้สำคัญ

เหตุผลของมหาวิทยาลัยที่สามารถจัดตั้งวิชาเอกได้อย่างรวดเร็ว คือ ม.อ. วิทยาเขตปัตตานีได้เปิดการเรียนการสอนภาษาเกาหลีเป็นวิชาเอกอย่างเต็มรูปแบบในปี ค.ศ. 2002 ซึ่งเป็นแห่งแรกของประเทศไทย ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ต่อวงการศึกษาระดับภาษาเกาหลีในประเทศไทย คือ มีบัณฑิตจบการศึกษาด้านภาษาเกาหลีจำนวนมากซึ่งได้เข้าทำงานเป็นอาจารย์สอนภาษาเกาหลีในมหาวิทยาลัยอื่นๆ ทำให้ไม่ต้องพึ่งพาอาจารย์ผู้สอนชาวเกาหลีจากสาธารณรัฐเกาหลีเพียงทางเดียว อาจารย์ชาวไทยสามารถสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value-Added) กล่าวคือ สามารถทำงานอื่นๆ นอกเหนือจากการสอน เช่น การเขียนและพัฒนาหลักสูตร การผลิตตำราแบบเรียน และสื่อการสอน การจัดระบบการวัดและการประเมินผลงานเหล่านี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการยกระดับหลักสูตรเป็นวิชาโทและเอกได้สำเร็จ

ปัญหาและความท้าทาย

ปัญหาและความท้าทายด้านหลักสูตรที่สำคัญ คือ มีวิชาที่เปิดไม่ได้ตามที่บรรจุในหลักสูตรโดยเฉพาะ วิชาเลือกเสรีซึ่งส่วนมากเป็นวิชาเกาหลีศึกษาและวิชาเกาหลีประยุกต์ฯ เนื่องจากสาเหตุสำคัญหลายประการได้แก่

1) ขาดแคลนอาจารย์ผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง เช่น ม.อ. วิทยาเขตปัตตานี ไม่สามารถเปิด วิชาการศึกษาอิสระ วิชาวินิพนธ์ ได้ เนื่องจากขาดอาจารย์ผู้สอน มน. ไม่สามารถเปิดวิชาเกาหลีเพื่ออุตสาหกรรม ซึ่งมีบรรจุในหลักสูตรให้นักศึกษาลงเรียน เนื่องจากขาดแคลนงบประมาณในการลงพื้นที่ภาคอุตสาหกรรม เพื่อนำ เนื้อหามาใช้สอน สำหรับ มบ. นักศึกษาบางคนต้องการที่จะศึกษาเฉพาะด้านหนึ่งๆ เช่น การศึกษาเกาหลีเพื่อเป็น มัคคุเทศก์ แต่มหาวิทยาลัยไม่สามารถจัดการเรียนการสอนที่เฉพาะเจาะจงให้แก่นักศึกษาที่มุ่งเน้นศึกษาไปทาง ด้านเดียวได้

2) นักศึกษามาเรียนเพราะกระแส "ฮันรยู" ทำให้มีวิชาที่นักศึกษาไม่นิยมลงเรียน จึงทำให้ไม่สามารถ เปิดสอนได้ เช่น มศว. เปิดวิชาธุรกิจเกาหลี แต่ไม่มีนักศึกษาลงเรียน จึงต้องปิดไป และต้องเปิดสอนเฉพาะวิชาที่ นักศึกษาให้ความสนใจ มกค. ไม่เปิดสอนวิชาที่นักศึกษาไม่นิยมลงเรียน และขาดแคลนอาจารย์ผู้สอน นอกจากนี้ ในวิชาภาษาเกาหลีที่มีเนื้อหายากขึ้น นักศึกษามักไม่นิยมลงเรียนเช่นเดียวกัน

3) มหาวิทยาลัยเลือกเปิดเฉพาะวิชาที่นักศึกษาจำเป็นต้องเรียนอย่างแท้จริง ไม่เปิดสอนวิชาครบ ทั้งหมดที่ปรากฏในหลักสูตร เช่น มร.ชร. ไม่เปิดสอนวิชาสัตวศาสตร์เนื่องจากมองว่านักศึกษาอาจไม่สามารถนำไปใช้กับการทำงานหลังจบการศึกษาได้

4) วิชาเลือกเสรีมีจำนวนหน่วยกิตจำกัด เป็นเหตุให้เมื่อเปิดให้นักศึกษาลงทะเบียนแล้ว มีผู้เรียนน้อย เช่น มร.ชม. และ มกค.

แนวโน้มในอนาคต

แนวโน้มในอนาคตของการพัฒนาหลักสูตรพบว่า มหาวิทยาลัยส่วนมากจะเน้นการฝึกปฏิบัติ ทักษะด้านภาษา (ฟัง-พูด-อ่าน-เขียน-ไวยากรณ์) ต่อไปจะปรับหลักสูตรให้มีวิชาเกาหลีประยุกต์ฯ ตัดวิชาที่ไม่จำเป็น และเพิ่มวิชาที่จำเป็น มหาวิทยาลัยที่ตั้งในต่างจังหวัดจะปรับเนื้อหารายวิชาให้เหมาะกับ ผู้เรียน และบริบทของท้องถิ่นมากขึ้น เพื่อให้นักศึกษาสามารถนำไปใช้ได้จริง เพื่อตอบสนองความต้องการของ ตลาดงานในภาคเศรษฐกิจ ธุรกิจ การค้า การลงทุน หรือสายงานอื่นๆ เช่น การทหาร การเมือง สังคม มากขึ้น ดังนั้น ในอนาคตเชื่อได้ว่า แต่ละมหาวิทยาลัยจะมุ่งเน้นการรับสมัครอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางมากขึ้นกว่าเดิมที่รับเพียงอาจารย์ผู้สอนด้านภาษาเกาหลีเท่านั้น สำหรับ ม.อ.วิทยาเขตภูเก็ต จะคงนโยบายที่ใช้แต่ ภาษาเกาหลีและภาษาอังกฤษในการเรียนการสอนเท่านั้น ไม่ใช้ภาษาไทยต่อไปในอนาคต

การสนับสนุนของหน่วยงานเกาหลี

ในการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาเกาหลีในประเทศไทย องค์การความร่วมมือระหว่าง ประเทศของเกาหลี (Korea Overseas International Cooperation Agency: KOICA) เป็นหน่วยงานสำคัญที่

ให้ความช่วยเหลือส่งอาสาสมัครชาวเกาหลีมาสอนในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาในระบบของไทย⁴ นอกจากนี้ยังสนับสนุนด้านตำราเรียนและสื่อการสอน และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งได้ส่งอาสาสมัครแล้วจำนวนห้ารุ่น รวม 40 ราย ไปยังสถานศึกษาต่างๆ ของไทย ในสังกัด สกอ. และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) (กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, n.d.)

ศูนย์การศึกษาเกาหลีประจำประเทศไทย (Korean Education Center in Thailand: KEC) เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการของสาธารณรัฐเกาหลีก่อตั้งในปี ค.ศ. 2011 การดำเนินงานสนับสนุนที่ผ่านมา เช่น มอบทุนการศึกษา ทุนเพื่อการวิจัยด้านภาษาเกาหลี สนับสนุนการก่อตั้งและดูแลศูนย์วิจัยเกาหลีศึกษา และศูนย์เกาหลีศึกษาในมหาวิทยาลัยสามแห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (สถานเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐเกาหลี ประจำประเทศไทย, n.d.)

มูลนิธิเกาหลี (Korea Foundation: KF) เป็นองค์กรที่ก่อตั้งเพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมเกาหลีไปทั่วโลก ได้มอบทุนเรียนภาษาเกาหลี ระยะเวลาหกเดือนไปเรียนที่สาธารณรัฐเกาหลีเป็นประจำทุกปี⁵ อีกทั้งกระทรวงวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยวของเกาหลีได้ก่อตั้งศูนย์วัฒนธรรมเกาหลี (Korean Cultural Center: KCC) ประจำประเทศไทยขึ้นในปี ค.ศ. 2013 ในกรุงเทพฯ⁶ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนกระแสนิยมเกาหลีในประเทศไทย (ศูนย์วัฒนธรรมเกาหลี, n.d.)

กล่าวได้ว่าหน่วยงานเกาหลีได้ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ และสนับสนุนฝ่ายไทยเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การเรียนการสอนภาษาเกาหลี และเกาหลีศึกษาเติบโตและขยายวงกว้างในประเทศไทย

บทสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการศึกษาพบว่า มหาวิทยาลัยไทยที่เปิดหลักสูตรภาษาเกาหลี จำนวน 11 แห่ง และมหาวิทยาลัยที่เปิดหลักสูตรเกาหลีศึกษาเป็นวิชาเอก จำนวน 1 แห่ง เป้าหมาย/แรงจูงใจในการจัดตั้งหลักสูตรมาจากวิสัยทัศน์ของผู้บริหารที่เล็งเห็นถึงความต้องการเรียนของผู้เรียนที่มีจำนวนมากขึ้น อันสืบเนื่องมาจากกระแส "ฮันรยู" ความต้องการบัณฑิตด้านภาษาเกาหลีและเกาหลีศึกษาของตลาดงาน ความต้องการของมหาวิทยาลัยเอง ที่ต้องการให้นักศึกษามีทางเลือกในการเรียนภาษาต่างประเทศมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานเกาหลีเป็นผู้ผลักดันที่สำคัญ

สำหรับรายวิชาในหลักสูตร มหาวิทยาลัยที่เปิดหลักสูตรวิชาเอกภาษาเกาหลี เปิดรายวิชาทักษะภาษาเกาหลีมากกว่าวิชาเกาหลีศึกษาและวิชาเกาหลีประยุกต์ฯ ส่วน ม.อ. วิทยาเขตภูเก็ต ซึ่งเปิดหลักสูตร

⁴ รัฐบาลไทยโดย สพร. และ KOICA ได้จัดทำหนังสือแลกเปลี่ยน (Exchange of Notes on Korean Youth Volunteers Program) เมื่อปี ค.ศ. 1993 เพื่อดำเนินความร่วมมือเกี่ยวกับการส่งอาสาสมัครเกาหลี (Korea Overseas Volunteers) เข้ามาปฏิบัติงานในประเทศไทยในหลายสาขา โดยสาขา Korean Language Education เป็นหนึ่งในสาขาที่ร่วมมือ

⁵ ทุนนี้มีชื่อว่า Fellowship Program for Korean Language Training ผู้ที่สามารถขอรับทุนนี้ ต้องเป็นนักศึกษาที่กำลังเรียนอยู่ในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 ที่เรียนภาษาเกาหลีเป็นวิชาเอกหรือวิชาโทหรือจบการศึกษาแล้ว หรือกำลังเรียนอยู่ในระดับปริญญาโท ในสาขาที่มีความเกี่ยวข้องกับประเทศและภาษาเกาหลี หรือจบการศึกษาแล้ว รวมทั้งบุคลากรมหาวิทยาลัย หรือนักวิจัยที่ทำงานเกี่ยวข้องกับภาษา วัฒนธรรม หรือประเทศเกาหลี

⁶ เป็นศูนย์วัฒนธรรมลำดับที่ 25 จากทั้งหมด 25 แห่งใน 20 ประเทศทั่วโลก

วิชาเอกเกาหลีศึกษา ได้เปิดรายวิชาเกาหลีศึกษาและวิชาเกาหลีประยุกต์ฯ มากกว่าวิชาทักษะภาษา หลักสูตรวิชาเอกทั้งภาษาเกาหลีและเกาหลีศึกษา ประกอบด้วย วิชาบังคับ และวิชาเลือกเสรี วิชาบังคับส่วนมากเป็นวิชาทักษะภาษา ส่วนวิชาเลือกเสรีส่วนมากเป็นวิชาเกาหลีศึกษา และวิชาเกาหลีประยุกต์ฯ

หลักเกณฑ์ในการออกแบบและปรับปรุงหลักสูตร ทุกมหาวิทยาลัยคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียน ความต้องการของตลาดงาน ความสอดคล้องกับคุณวุฒิและความถนัดของอาจารย์ผู้สอน มหาวิทยาลัยที่ตั้งในต่างจังหวัดได้ออกแบบและปรับปรุงหลักสูตร โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นเพิ่มเติม นอกจากนี้มหาวิทยาลัยที่เปิดวิชาเอกในปัจจุบัน ส่วนมากเปิดหลักสูตรเป็นวิชาเลือกเสรีก่อน และยกระดับเป็นวิชาโทและวิชาเอกในภายหลัง การที่มหาวิทยาลัยสามารถยกระดับหลักสูตรจากวิชาเลือกเสรีเป็นวิชาโท และวิชาเอกได้สำเร็จต้องมีความพร้อมหลายด้าน โดยเฉพาะอาจารย์ผู้สอนชาวไทยเป็นมูลค่าเพิ่มสำคัญที่ทำให้สามารถยกระดับหลักสูตรได้สำเร็จ

สำหรับแนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรในอนาคต ทุกมหาวิทยาลัยจะยังคงให้ความสำคัญกับวิชาทักษะภาษาเกาหลีต่อไป แต่จะพยายามเพิ่มรายวิชาเกาหลีศึกษาและวิชาเกาหลีประยุกต์ฯ ให้มากขึ้น การที่หน่วยงานเกาหลีไทยให้การสนับสนุน เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การศึกษภาษาเกาหลี และเกาหลีศึกษาในประเทศไทยในระดับอุดมศึกษาที่ผ่านมาสามารถเติบโตและขยายตัว อย่างไรก็ตาม มหาวิทยาลัยส่วนมากต้องเผชิญกับปัญหาและความท้าทายที่สำคัญ คือ ไม่สามารถเปิดวิชาได้ทั้งหมดที่มีในหลักสูตร โดยเฉพาะวิชาเกาหลีศึกษาและวิชาเกาหลีประยุกต์ฯ เนื่องจากขาดแคลนอาจารย์ที่มีความชำนาญเฉพาะทาง นักศึกษามาเรียนเพราะกระแส "ฮันรยู" ทำให้มีวิชาที่นักศึกษาไม่นิยมลงเรียน มหาวิทยาลัยเลือกเปิดสอนเฉพาะวิชาที่มีความจำเป็นเท่านั้น วิชาเลือกเสรีมีจำนวนหน่วยกิตจำกัดทำให้นักศึกษาลงเรียนได้น้อย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (Policy Recommendation)

แม้การเรียนการสอนภาษาเกาหลีและเกาหลีศึกษาต้องเผชิญกับปัญหาและความท้าทาย บทความนี้มีข้อเสนอแนะให้มหาวิทยาลัยและหน่วยงานเกาหลี ควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนด้านต่างๆ ทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ ได้แก่

ด้านพัฒนาผู้สอน

- การพัฒนาคุณภาพผู้สอนโดยเฉพาะอาจารย์ชาวไทยมีความสำคัญ เนื่องจากเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการพัฒนาด้านอื่นๆ อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังสามารถมีบทบาทในการเชื่อมความสัมพันธ์ไทย-เกาหลีในมิติสังคมและวัฒนธรรมให้มากยิ่งขึ้นได้
- การพัฒนาคุณภาพผู้สอนทำได้โดยให้ทุนสนับสนุนการศึกษาต่อ การทำวิจัย การจัดอบรมในวิชาเกาหลีศึกษาและวิชาเกาหลีประยุกต์ฯ เพื่อบรรเทาปัญหาอาจารย์ไม่เพียงพอต่อความต้องการเรียนของนักศึกษาที่มีจำนวนมากขึ้น
- ในเชิงปริมาณหน่วยงานเกาหลีควรช่วยส่งอาสาสมัครชาวเกาหลีที่มีคุณสมบัติตามที่ สกอ. กำหนด มาช่วยสอนหรือให้มีมาตรฐาน และตรงต่อความต้องการของแต่ละมหาวิทยาลัย
- ควรมีการทำวิจัยสำรวจความต้องการของตลาดอย่างแท้จริง เพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้จริงหลังจบการศึกษา

ด้านพัฒนาผู้เรียน

- มหาวิทยาลัยควรให้ข้อมูลกับผู้เรียนมากขึ้นว่าเรียนจบด้านภาษาเกาหลีสามารถนำไปประกอบอาชีพอะไรได้บ้าง เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนที่ไม่ใช่เพียงแค่ว่ามาจากกระแส 'ฮันรยู'

ด้านบทบาทหน่วยงานเกาหลี

- เพื่อบรรเทาปัญหาอาจารย์ไม่เพียงพอต่อความต้องการเรียนของนักศึกษาที่มีจำนวนมากขึ้น หน่วยงานเกาหลีควรช่วยส่งอาจารย์ชาวเกาหลีที่มีคุณสมบัติตามที่ สกอ. กำหนดมาช่วยสอน

- สถานเอกอัครราชทูตเกาหลี ประจำประเทศไทยควรประสานกับมหาวิทยาลัยต่างๆ ในเกาหลี ควรทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลาง (Focal Point) เป็นผู้นำ (Leader) หรือเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของไทยและหน่วยงานของเกาหลี รวมทั้งมหาวิทยาลัยในเกาหลี เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกันให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาเกาหลี การเผยแพร่วัฒนธรรมของเกาหลี ตลอดจนสร้างการรับรู้เกี่ยวกับสาธารณรัฐเกาหลีไปยังพื้นที่ต่างๆ ในประเทศไทยได้มากยิ่งขึ้น

- ควรสนับสนุนและขอความร่วมมือบริษัทเกาหลีที่ทำธุรกิจในประเทศไทย เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาเอกวิชาวภาษาเกาหลีหรือเกาหลีศึกษาได้เข้าฝึกงาน หรือทำงานในบริษัท หรือการส่งนักศึกษาไปฝึกงานในหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในสาธารณรัฐเกาหลี

- ประเทศไทยเป็นหนึ่งในไม่กี่ประเทศของเอเชียที่มีทั้งศูนย์การศึกษาเกาหลี และศูนย์วัฒนธรรมเกาหลี ดังนั้น มหาวิทยาลัยไทยควรใช้สิ่งนี้ให้เป็นประโยชน์โดยการเชื่อมโยงภารกิจกับหน่วยงานเกาหลีเหล่านี้ ควรมีความร่วมมือในการจัดกิจกรรมระหว่างกัน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

บรรณานุกรม

เอกสารภาษาไทย

กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. (n.d.) *Korea International Cooperation Agency (KOICA) หรือองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของเกาหลี*. <http://tica.thaigov.net>

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์. *หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาต่างประเทศ*. <https://bit.ly/35pBCz3>

คณะมนุษยศาสตร์ ภาควิชาภาษาตะวันออก มหาวิทยาลัยนเรศวร. (2561). *หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาเกาหลี หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561*. <http://www.human.nu.ac.th/th/east/files/bachelors-ko.pdf>

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. (n.d.). *โปรแกรมวิชาภาษาเกาหลี*. http://human.crru.ac.th/human/index.php/hm/page/program_page/5

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2560). *หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาตะวันออก (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2560)*. <http://academic.swu.ac.th/Default.aspx?tabid=7683>

คณะมนุษยศาสตร์และประยุกต์ศิลป์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. (2561). *หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาเกาหลี (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561)*. <https://humanities.utcc.ac.th/wp-content/uploads/Korean-Curriculum.pdf>

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. (2559). *หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาเกาหลี หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2559*. <http://www.buu.ac.th/course/frontend/courseDetail/NDgw>

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (n.d.). *หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาเกาหลี*. <https://bit.ly/3aXCBHO>

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. (2556). *หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาเกาหลี (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2556)*. <https://bit.ly/2StVbkw>

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (2562). *หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาเกาหลี*. http://www.major.psu.ac.th/Human_major5.html

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (n.d.). *ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา เกาหลีศึกษา (นานาชาติ)*. http://www.academic.chula.ac.th/search/showprogramsthai.asp?ID_Program=320241

คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. (n.d.). *หลักสูตรระดับปริญญาตรี*. <https://bit.ly/3bWJ9II>

นุสรณ์ ผ่องอำไพ (2561). *บทเรียนจากความสำเร็จของกระแสนิยมวัฒนธรรมเกาหลี*. <http://industry-media.com>
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (n.d.). *รัฐบาลเกาหลีหนุนม.อ.พัฒนาหลักสูตรเกาหลีศึกษาเร่งผลักดันการสอนสู่ระดับมัธยมปลาย*. <http://w08.psu.ac.th/node/2334>

ศูนย์วัฒนธรรมเกาหลี (n.d.). *เกี่ยวกับ KCC*. <http://thailand.korean-culture.org/th>

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562, กันยายน 2). *สพฐ. ร่วมเปิดการแข่งขันกล่าวสุนทรพจน์ ภาษาเกาหลีแห่งประเทศไทย*. <https://www.obec.go.th/archives/154200>

สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงโซล. (n.d.). *ความสัมพันธ์ไทย-สาธารณรัฐเกาหลี*. <http://www.thaiembassy.org/seoul/th/relation/31117-Bilateral-relations.html>

สถานเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐเกาหลี ประจำประเทศไทย (n.d.). *ความสัมพันธ์ไทย-เกาหลี*. <http://overseas.mofa.go.kr/th>

เอกสารภาษาอังกฤษ

Atherton, J. S. (2010). *Managing the hidden curriculum*. <http://www.doceo.co.uk/tools/hidden.htm>

Barrow, R., & Milburn, G. (1990). A critical dictionary of educational concepts. Harvester Wheatsheaf.

Beauchamp, G. (1977). *Basic components of a curriculum theory*. In A. Bellack & H. Kliebard (Eds.), *Curriculum and evaluation* (p.22). McCutchan.

Brady, L. (1995). *Curriculum development*. Prentice Hall.

Faculty of International Studies, Prince of Songkla University. *International Studies: Korea*. <https://www.fis.psu.ac.th/en/international-studies-korea/>

Gyusik, K. (2013). Status of Thai-Korea Cooperation in Education and Research Field and A Proposal for Its Development. *Journal of the Korean Association of Thai Studies*. 20(1), 124-157.

Larprungrueng, S. (n.d.). *Korean Studies in Thailand: Current status and future development*. http://cefia.aks.ac.kr:84/index.php?title=Korean_Studies_in_Thailand:_Current_Status_and_Future_Development

Pratt, D. (1994). *Curriculum planning: A handbook for professionals*. Harcourt Brace College Publishers.

Rooster59. (2019, January 12). *Uttaradit Rajabhat University offers Korean language teaching program*. Thai Visa. <https://forum.thaivisa.com/topic/1077850-uttaradit-rajabhat-university-offers-korean-language-teaching-program/>

Sattathamkul, L. (2008). *A study on learning Korean language of Thai students* [Master's thesis, Hankuk University of Foreign Studies, Seoul, South Korea]. http://m.riss.kr/search/detail/DetailView.do?p_mat_type=be54d9b8bc7cdb09&control_no=1558f3250a4d3c0affe0bdc3ef48d419

Song, S., & Pornsima, D. (n.d.). *Motivation for learning among Thai students studying Korean as a foreign language in Thailand*.

Su, S. W. (2012). The various concepts of curriculum and the factors involved in curricula-making. *Journal of Language Teaching and Research*, 3(1), 153-158.

Thandee, D. (2006). *Continuity of Korean Studies in Thailand*. <http://www3.ru.ac.th/korea/article1/article17.pdf>

Thandee, D. (n.d.). *Koreans and Korean Studies in Thailand*. http://www3.ru.ac.th/korea%20/korean_wave_th/kwave37.pdf

Tom, A. R. (1984). *Teaching as a moral craft*. Longman.

- Wood, L., & Davis, B. G. (1978). Designing and evaluating higher education curricula. *AAHE-ERIC/Higher Education Research Report*. 8. The American Association for Higher Education.
- Yinsen, P. (2012). The policy of Korean education in Thailand. *Southeast Asia Journal*, 21(3), 351-383.

เอกสารภาษาเกาหลี

- Petasen, P. (2017). 태국 내 한국어언어문화교육 및 탐마삿대학의 역할” in *Proceeding of INK 23rd*, 한-태 한국어언어문화교육의 내용과 방법 -국제통용 한국어표준교육과정을 중심으로-. [การศึกษารายวิชาและวัฒนธรรมเกาหลีในประเทศไทย : บทบาทของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. pp. 25-37. The International Network for Korean Language and Culture.